

מאורות אל העבר

ח אלול תר | 06/08/1840

ציור של מוריץ אופנהיים המתאר את אסירי עלילת דמשק בתאי הכלא שלהם (ויקפדיה, נחלת הכלל)

עלילת דמשק. הסוף

היעלמותו של נזיר צרפתי שהסתובב בשכונת היהודים בבירת סוריה באביב 1840 הייתה ה"סיפתח" לאחד האירועים הדרמטיים בתולדות ישראל במאה התשע עשרה. הדיפלומטים האירופאיים המוצבים בדמשק, שהיו נגועים באנטישמיות ארסית, מיהרו ללחוץ על מושל העיר לחקור האם ידם של יהודי העיר, המעוניינים בדם נוצרים לקראת חג הפסח, במעל. חקירה מלווה בעינויים איומים גרמה לכמה יהודים "להודות" בפשע, ותוך הפעלת לחץ באמצעות עינוי נשים וילדים הואשמו ראשי הקהילה - הרבנים ואנשי העסקים אבולעפיה, ענתבי ופרחי - במעשה. אחדים מראשי הקהילה מתו במהלך ימי החקירות והעינויים. שנאת ישראל הרימה את ראשה בכל רחבי האימפריה העות'מאנית. בשלב זה החלו יהודי אירופה להתעורר. משלחות שהונהגו בידי אדולף כרמיה מצרפת, משה מונטיפיורי, משפחת רוטשילד בבריטניה, ואף לראשונה - נציגות של יהודי אמריקה, הפעילו לחצים על השלטונות ועל התקשורת ברחבי העולם. בסופו של דבר, הורה הסולטן לחקור את הנושא, וזמן קצר לאחר מכן, בח' באלול ת"ר (6.8.1840), שוחררו האסירים ומושל דמשק הוצא להורג. לראשונה מזה שנים רבות, הצליחה מעורבות יהודית בינלאומית להביא להצלת יהודים מרודפיהם.

מפת עולם